

Без добрив та гербіцидів

Висів сої у поле, засіяне сумішами сидеральних культур «Суффле Агро Україна», дає змогу не лише отримати високий урожай, але й додатково підвищити рентабельність виробництва



Ігор Павлюк

В агрономічній науці існує чимало речей, які на перший погляд видаються перспективними, однак у більшості випадків не реалізуються внаслідок цілої низки причин та побоювань. Зокрема, це стосується використання покровних культур, себто сидератів. Нам не потрібно додатково пояснювати про переваги їх використання, починаючи зі збагачення поля органічною речовиною, мобілізації поживних речовин до збереження вологи та розпушення ґрунту. Але для того щоб знайти поля, вкриті так званими проміжними культурами, на сьогодні в Україні потрібно трохи поїздити. І тим більш відшукати господарство, де сидерати є по-справжньому ефективним елементом, що безпосередньо впливає на врожайність. І звичайно ж, на рентабельність.

Забігаючи наперед, зазначимо, що ми таке господарство знайшли на Тернопільщині завдяки існуванню клубу SOILTEQ, заснованого компанією «Суффле Агро Україна». З кожним роком таких сільгоспвиробників стає дедалі більше, оскільки ефективність агротехнологій Суффле Агро підтверджується з новим урожаєм. Своєю чергою ТОВ «Агропрогрес Тербовля» справедливо входить до еталонних господарств у справі використання сидеральних посівів.

Де-де, а на Тернопільщині сою вирощувати вміють, як і інші традиційні для України культури. Родючі ґрунти, досить велика за українськими мірками річна норма опадів, помножені на працелюбність західно-українських аграріїв дають свій



результат. Однак досягнення безпосередньо господарства ТОВ «Агропрогрес Тербовля» пояснюються ще одним додатковим важливим чинником: сміливим впровадженням нетрадиційних для України агротехнічних підходів завдяки консультаціям з боку закордонних фахівців, зокрема, із «Суффле Агро Україна».

Це господарство було засноване за прямого сприяння нашого закордонного партнера з Німеччини. Він працював у найвідоміших насінневих компаніях Євросоюзу. З огляду на наші приязні відносини він надав стартові кошти та необхідну консультаційну підтримку для того, щоб розпочати роботу. Ми мали певний досвід роботи у сільському



Керівник ТОВ «Агропрогрес Тербовля» Андрій Стецишин (праворуч)





До складу суміші можуть входити гірчиця, соняшник, вика, редька тощо

господарстві, проте зрозуміло, що мусили швидко вихоплювати найсучасніші технології й адаптувати їх до наших умов, — згадує керівник ТОВ «Агропрогрес Теремовля» Андрій Стецишин.

Перший рік тут посіяли цукрові буряки за традиційною технологією із використанням плуга. Загалом урожай вийшов непоганим, однак німецький консультант порадив кардинально змінити підходи, чітко окресливши таку позицію: поле завжди має бути зеленим! Себто після збору кожної культури відразу ж має висіватися наступна — покривна. Заступник пана Андрія, Михайло Стецишин, цитує дещо філософську рекомендацію інвестора: «Сонце, вітер та вода — це те, із чого формується життя. Решті ви повинні дати раду самотужки».

Ще одна рекомендація стосувалася самого підходу до роботи: «Земля — це не бізнес, а хобі. Якщо ви будете все робити із задоволенням, то завжди отримаєте чудовий результат».

Відмовившись від плуга у ТОВ «Агропрогрес Теремовля», вирішили застосувати глибокорозпушувачі, які вже давно увійшли в моду у вітчизняному рослинництві. Однак німецький інвестор і тут дав пораду: «Те, що ви хочете зробити за допомогою глибокорозпушувача, за вас набагато краще і дешевше зроблять сидерати». І як згадує Михайло Стецишин, тоді вони зустрілися із Суффле, фахівці якого навчили, як правильно працювати із сидератами...

У нас раніше було усталене поняття, що якщо використовувати сидеральні культури, то їх обов'язково слід приорювати як своєрідне зелене добриво. Натомість ми перейшли до тієї концепції, що взагалі не зачіпаємо верхній шар ґрунту, здійснюючи висів просто у зелений килим, — пояснює Андрій Стецишин.

У господарстві в обробітку перебуває понад 1500 га, на яких вирощуються традиційні і ще не зовсім для регіону культури. 300 га — під ріпаком, 300 — під кукурудзою, по 400 га — під соняшником та ячменем, по 200 — під горохом та цукровими буряками, і приблизно 220 га сої. Наразі орієнтовно 1300 га із цієї площі зайняті універсальною культурою, як тут жартують, «осінньо-зимовими сидератами».

Спробуємо пояснити, як виглядає така технологія у практичному виконанні. На початку (після збирання культури-попередника) поле густо засівається сидеральною сумішшю Суффле Агро, що складається із не менше шести різних культур. Туди повинні входити як бобові, так і хрестоцвіті, причому кожна культура виконує різне завдання: від значного розпушення ґрунту до мобілізації конкретних макро- та мікроелементів. Сила — в розмаїтості. Для сівби в ТОВ «Агропрогрес Теремовля» раніше використовували спеціальну сівалку для дрібнонасіненних культур, а сьогодні обходяться звичайним дисковим лушильником або сівалкою для прямого посіву.

За певний час вся поверхня поля вкривається суцільним зеленим килимом і в такому вигляді стоїть не до початку зими, як можна було б припустити, а до весни. Різний видовий склад насіння покривних культур дає можливість отримати зелене поле після зими. За 2–6 днів до початку запланованої сівби сої поверхню поля обробляють Раундапом, знищуючи таким чином культури, які зимують. У принципі з цією метою можна використовувати механічні знаряддя, скажімо, косарки чи борони для того, щоб подрібнити рослини. Після цього просто в сидеральний килим за допомогою сівалки прямого висіву кладеться насіння сої чи інших культур. Після збирання врожаю висівають сидерати, озиму пшеницю чи ячмінь. Наступний рік — знову сидерати після збирання озимини.

Насіння сої обов'язково інокулюється, залежно від ситуації протрується, та висівається фактично суцільним висівом із міжряддями 17–19 см із густрою 130–160 кг/га. Для сівби використовуються такі відомі середньостиглі сорти, як Медісон та Ментор, які за 12–14 перед збиранням піддаються десикації. Все, як і за звичайних умов. Після цього найчастіше висівається озимий ячмінь, який знову ж таки висівається у сидерати. До речі, вартість насіння сидеральної суміші у розрахунку на 1 га становить усього лише 800 грн.

Спробуємо тепер окреслити переваги такої, на перший погляд, трохи марудної технології, про



Після збирання культури-попередника поле густо засівають сидеральною сумішшю

які ми і розмовляли із керівниками ТОВ «Агропрогрес Теробовля». Відразу наголосимо, що мова про надвисокі врожаї сої у цьому посушливому році не йде, хоча 3,2–3,8 т/га — це дуже пристойний результат для будь-якого господарства. Радше слід говорити про комплекс переваг, котрі позитивно впливають на рентабельність виробництва.

1. Як уже згадувалося, коренева система сидератів виконує функції розпушення ґрунту не гірше, аніж найдосконаліший ґрунтообробний агрегат. Сприятливі умови для сівби насіння тієї ж сої чи іншої культури формуються без безпосередньої участі людини. Тобто без додаткових проходів техніки, ущільнення ґрунту, десятків літрів випаленої «солярки», і без потреби купувати ті ж плуги та глибокорозпушувачі, а ще — потужні трактори, щоб їх тягати. Фактично це ноу-тілл, за якого ґрунт не просто, чим далі, тим більше пресується і бездумно заливається «хімією», а перебуває у розпушеному стані.

2. Формування органічної речовини, бурхливий розвиток біоти у верхньому шарі ґрунту та мобілізація із переводом у доступну легкозасвоювану форму зв'язаних макро- та мікроелементів. При цьому завдяки тому, що до складу сумішей входять бобові культури, це ще й постійна наявність доступного азоту. На наше запитання про те, а яким чином ви вносите основні добрива під сою, заступник директора ТОВ «Агропрогрес Теробовля» Михайло Стецишин просто посміхнувся:

А ми під неї добрива не вносимо. Даємо лишень під час сівби по 20 кг/га у д.р. сульфату амонію!». Пояснення тут такі: по-перше, завдяки кількарічній роботі сидератів у ґрунті є достатня кількість доступних елементів живлення. По-друге, обов'язково щось залишається після культури-попередника. Тому від собівартості вирощених 3,2 т сої у господарстві слід відразу відминувати витрати на міндобрива, які, як відомо, можуть сягати 50% загальних витрат на кожен гектар.

3. Збереження вологи у міжряддях. Тут усе зрозуміло: під товстим килимом живого верхнього шару ґрунту чудово накопичується волога, і ясна річ, її втрати під час високих температур та сонячної активності є суттєво нижчими. Тому соя може до-

сити довго триматися на цій волозі, навіть за тривалої відсутності опадів впродовж вегетаційного періоду.

4. Найбільше нас вразило те, що висіяна таким чином соя потребує набагато меншої кількості хімічних обробок, і передусім застосування гербіцидів.

Гербіциди використовуємо тільки страхові за потреби. Усе дуже просто — якщо ми не рухаємо ґрунт, вкритий сидератами, то й не сходять бур'яни. Також по одному разу вносимо інсектициди та фунгіцид. Плюс водночас проводимо підживлення такими потрібними для сої мікроелементами, як бор та молібден, — розповідає Андрій Стецишин.

5. Практично нівелюється таке важливе в сучасній агрономічній науці поняття, як культура-наступник — культура-попередник. Підсіваючи насіння різних сидеральних сумішей, ми отримуємо здоровий стабільний агрофон, який підвищує свої якісні характеристики з кожним роком. Головна рекомендація, виходячи із досвіду ТОВ «Агропрогрес Теробовля», — у перший рік посіяти на полі соняшник, коренева система якого чудово розпушує землю, структуруючи ґрунт, завдяки чому посилюється рух вологи та повітря.

Ясна річ, що чудес не буває, і кожен якісний крок до підвищення врожайності при освоєнні технології вимагає у наших співрозмовників чимало зусиль і терпіння. Втім, вони з кожним роком дедалі більше переконуються, що йдуть правильним шляхом, зважаючи і на результати аналізів ґрунту, і на загальну тенденцію. Свого часу Михайло Стецишин на запрошення «Суффле Агро» відвідав декілька господарств, розташованих у Франції та Швейцарії.

— Там не земля, а суцільна глина — хоч цеглу випалюй. Але завдяки широкому впровадженню сидеральних культур вже сьогодні збирають по 5 т ріпаку. Нам продемонстрували зрізи ґрунту на полях, де сидерати вирощувалися перший, другий, третій та четвертий роки. Відмінності разучі — глина почала перетворюватися на нормальне життєдайне середовище для рослин. Гадаю, і в нашому господарстві не за горами ті часи, коли ми стабільно будемо збирати по 50 ц/га олійних культур, — переконаний Михайло Стецишин.

